

ליל שבת קודש פרשת וישלח ה'תשנ"ט

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ה המדבר מתורה ומתפילה ומהתקררות היסורין על ידיהם עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על תמצית דברי רביז"ל בתורה זו), הכלל שצריך לעשות אחד מכל התפלה כולה, ובכל דיבור שמדבר, יהיה נמצא שם כל הדיבורים של התפלה, ומהתחלת התפלה עד הסוף יהיה הכל אחד, וכשעומד בהדיבור האחרון של התפלה, יהיה עדין עומד בתיבה ראשונה של התפלה, כדי שעל-ידי-זה יוכל להתפלל כל התפלה כולה, ואף-על-פי-כן לא יתפרד אפילו מאות ראשונה של התפלה:

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה זהו שלימות עבודת התפילה, שאדם יזכה לדביקות כזו בתוך תפילתו, עד שיתפלל כל התפילה כולה בדביקות אחת, ומהתחלת "אדון עולם" עד סוף "עלינו לשבח" יזכה להכלל באור האין סוף ברוך הוא, ויצאו הדיבורים מפיו בהתלהבות ובחיות גדול, עד שיהיה כל התפילה אצלו בבחינת אחד, היינו בדביקות אחת גדולה להשם יתברך, ואז כשעומד בסוף התפילה יהיה נחשב כאילו עומד עדיין בהתחלת התפילה, כי כל הדיבורים של התפילה מתאחדים אצלו בדביקות אחת, והוא זוכה לדביקות גדולה ועצומה בו יתברך על ידי התפילה שהתפלל עכשיו.

ואומר רביז"ל, ודע, שבחינה זו, היינו בחינת אחד, זה הוא בחינת התכלית (זכריה י"ד): "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" 'וביום ההוא', היינו התכלית והוא בחינת כלו טוב, כי אחד הוא כלו טוב, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (פסחים ג) על פסוק זה: "ביום ההוא יהיה ה' אחד" וכו', 'אטו האידנא לאו אחד הוא, אלא האידנא מברכין על הרעה: 'דין אמת', ועל הטובה: 'הטוב והמיטיב', אבל לעתיד יברכו על הכל הטוב והמיטיב' נמצא, שבחינת אחד הוא התכלית והוא כלו טוב, כי התכלית הוא כלו טוב, כי אפילו כל הצרות והיסורין והרעות העוברין על האדם, חס ושלום, אם יסתכל על התכלית, בודאי אינם רעות כלל, רק טובות גדולות, כי בודאי כל היסורין באים בכוונה מהשם יתברך לטובתו, אם להזכירו שישוב בתשובה, אם למרק עוונותיו, ואם כן

היסורין הם טובות גדולות, כי כונת השם יתברך הוא בודאי רק לטובה, נמצא, שבכל הרעות והיסורין שיש לאדם, חס ושלום, אם יסתכל על התכלית, היינו כונת השם יתברך, לא יהיה לו יסורין כלל, רק אדרבא, יתמלא שמחה, מגודל רב הטובה שיסתכל בתכלית היסורין הללו, כי התכלית הוא כלו טוב כלו אחד כנ"ל, ובאמת אין שום רע בעולם, רק כולו טוב, אך עיקר הצער שיש לאדם מהיסורין שעוברים עליו, חס ושלום, הוא רק מחמת שלוקחין מהאדם הדעת, עד שאין יכול להסתכל על התכלית, שהוא כלו טוב, ואז מרגיש צער וכאב היסורין, כי כשיש לו דעת, ומסתכל על התכלית, אינו מרגיש כלל הצער של היסורין כנ"ל, ובוה תבין דבר נעלם ונסתר, מה שנשבע בנפש האדם, כשיש לו יסורין גדולים, רחמנא לצלן, כגון למשל כשחותכין איזה איבר לאדם, חס ושלום, אזי סותם ועוצם את עיניו בחזק, כי זה אנו רואים בחוש, כשאדם רוצה להסתכל על דבר שהוא רחוק ממנו, אזי סותם את עיניו, ומצמצם ומכוץ הראות, כדי לכוון הראות אל הדבר הרחוק שרוצה לראות, וזה מחמת כי הראות הוא משרת ושליח של המת, להביא הדבר שרואה לתוך המת, כי עיקר הראיה היא הידיעה, דהינו לידע מהות הדבר שרואה, והידיעה היא במת, וכשרוצה המת לידע זה הדבר שעומד כנגדו, אזי הוא שולח את הראות, והראות הולך ורואה הדבר, ומביאו לתוך המת, ואז יודע מה שרואה, ועל כן כשמעבירין דבר לפני אדם במהירות גדול, אינו יודע מהות הדבר, אף שבאמת ראה הדבר בעיניו ממש, עם כל זה מחמת המהירות, לא היה פנאי להביא הדבר לתוך המוח, ועל כן כשהדבר רחוק ממנו, אין כח בהראות לילך לשם ולהביאו לתוך המת, מחמת שהדברים אחרים שרואה מן הצד מבלבלים אותו וכן מחמת הפזור שנתפזר הראות, על-ידי-זה הוא נקלש, ואין בו כח להביא הדבר שרואה לתוך המת, על-כן צריך לסתם את עיניו, ולצמצם הראות, ולכוונו אל הדבר שצריך, כדי שלא יבלבלו דברים אחרים, וגם כדי שיתחזק כח הראות, ולא יהיה קלוש, ואז יוכל לראות הדבר הרחוק כנ"ל, כמו כן, כשרוצים להסתכל על התכלית, שהוא כלו טוב, כלו אחד, צריך לסתום את עיניו, ולכוון ההסתכלות אל התכלית, כי אור התכלית הזה היא רחוקה מהאדם, ואי אפשר לראותו כי אם בסתימו דעיניו, שצריך לסתום את העינים לגמרי, ולסגרם בחזקה מאד, אף גם לדחקם בהאצבע, כדי לסתמם לגמרי, ואז יוכל להסתכל על התכלית הזו, הינו שצריך לסתם את עיניו מחזו דהאי עלמא לגמרי, להעלים עיניו ולסגרם מאד, לבלי להסתכל כלל על תאוות עולם הזה והבליו, ואז יוכל לראות ולהשיג אור התכלית הזו, שכלו טוב ואז יתבטלו היסורין כנ"ל, כי עיקר היסורין מחמת שרחוק מהתכלית כנ"ל, ועל כן נמנע בנפש האדם לסתם עיניו בשעת

יסורין כנ"ל, כדי לברוח מהיסורין ולבטלם, על ידי ההסתכלות על התכלית, שהוא כולו טוב, שההסתכלות הזאת אי אפשר, כי-אם על-ידי סתימת העינים כנ"ל, ואף שהאדם אינו יודע כלום מה הוא עושה, אף-על-פי-כן הנפש יודעת הכל, ועל-כן מטבעה לסתם העינים בשעת יסורין כנ"ל:

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה כל מה שאדם זוכה להכלל בבחינת "אחד", היינו לבטל את עצמו לגמרי אל אור האין סוף ברוך הוא, ולהרגיש דביקות אמיתי בו יתברך, כן הוא זוכה להשגת התכלית, כי עיקר השגת התכלית הוא להשיג ולהבין איך שהכל "ה' אחד", ובין בטוב ובין בעקו ימצא את השם יתברך, כי אין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, ואפילו מה שעובר על האדם שנראה כאילו הוא רע, שהרי יש לו צער ויסורין חס ושלום, אבל באמת לאמיתו הכל לטובתו, למען הביא את האדם לתכליתו האמיתי, לכפר עוונותיו ולדבק אותו בו יתברך, שזה יהיה עיקר השגת התכלית בעת ביאת משיח צדקינו, שכולם ישיגו איך שאין שום רע כלל, שעל אותו העת נאמר (זכריה י"ד) ביום ההוא יהיה הוי"ה אחד ושמו אחד, ושואלים חכמינו הקדושים (פסחים נ:): וכי האידנא לאו אחד הוא? אלא עכשיו על הטוב מברכין הטוב והמטיב, ועל הרעה מברכין דיין האמת, אבל לעתיד לבא יברכו על הכל הטוב והמטיב, כי אז ישיגו את התכלית איך שבאמת אין שום רע כלל, והכל הוא לטובת האדם, ועיקר הצער והיסורין מרגישים רק כשלוקחין מן האדם את הדעת, ואזי הוא מתחיל להרגיש את צער כאב היסורין, כי אינו מבין איך שהכל לטובתו, אבל תיכף ומיד שאדם זוכה להשגת הדעת האמיתי, והוא יודע בידיעה ברורה איך שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, אזי בידיעה זאת הוא נגאל מכל צרותיו ויסוריו (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ר"ג), כי לא מיבעיא יסורין שהם מחוץ לגוף, כגון חסרון כסף או כבוד וכו', שהם בוודאי נתבטלין לגמרי כשיש לאדם דעת הנ"ל, אלא אפילו יסורין שבהכרח מרגישים אותם, כגון היסורים שבאים מחמת ההרכבה, כמו יסורים שיש מציאת הנשמה מן הגוף, והם יסורי החולה, אף-על-פי-כן היסורים קלים מאד ונוחים להתקבל בעת שיודע בדעת ברור שהכל בהשגחה מהשם יתברך, כי כשזוכה לדעת הנ"ל כבר משיג שכל מה שעובר עליו הכל לטובתו, ואם כן כבר קל לו לקבל את הכל באהבה ובשמחה גדולה.

והנה זאת רואים בחוש, שבשעה שיש לאדם צער ויסורין הוא סותם את עיניו בחוץ מלהסתכל החוצה, ומאין בא דבר זה? אבל זהו מחמת שנשמתו רוצה אז לבטל את עצמה אל התכלית, שהוא אור האין סוף ברוך הוא, וזה גורם לו לסגור ולסתום עיניו מלהסתכל בעולם הזה, ולכוון ראות עיניו על התכלית, כי שם

בהשגת התכלית יתבטלו היסורים על ידי הידיעה שהכל לטובתו, ואין צריכין להצטער על מה שעובר עליו כלל, ולכן נטבע בטבע ההאדם לסגור עיניו בשעת היסורין, כדי לברוח מחיזו דהאי ולהסתכל רק על התכלית ששם כולו טוב כולו אחד, ועל ידי זה יתבטלו היסורין.

וממשיך רביז"ל, והנה באמת, בשעת ביטול שנתבטל אל התכלית, שהוא כלו טוב, כלו אחד, אזי באמת נתבטלין היסורין כנ"ל, אך אי אפשר להיות תמיד קבוע בבחינות הביטול, כי אם-כן יצא מגדר אנושי, ועל כן מוכרח שיהיה הביטול בבחינות רצוא ושוב, על-כן כשחוזר השכל מהביטול אל המוח, שהוא כלי השכל, אזי אי אפשר להמוחין, שהם הכלים, לקבל זה השכל של בחינות ביטול, כי הוא בחינות אין סוף, שהוא בחינות התכלית, שהוא כולו אחד, כולו טוב, ומחמת זה מרגיש המוח הצער של היסורין, כי עיקר ההרגשה של כל היסורין והכאבים, חס ושלום, הוא בהמות, כי מהמוח יוצאין צנורות לכל האיברים בלם, ועל ידי זה מרגיש המוח הכאב באיזו איבר שהוא: ודע שאחר-כך כשחוזר מהביטול אל הכלים, דהיינו המוחין, אזי מתגברין היסורין ביותר ממה שהיו מקדם, כדרך שני אנשים שמתאבקים ונלחמים ונתגברים זה כנגד זה, שכש אחד רואה שחברו מתגבר עליו, אזי הוא מתחזק מאד, ומתגבר ביותר, כמו כן כשרואין הבעלי דינים, שהוא רוצה להתגבר על היסורין ולבטלם, על ידי הביטול אל התכלית כנ"ל, אזי הם מתחזקים ומתגברים ביותר, ועל-כן אחר כך כששב מהביטול, אזי היסורין הם גדולים יותר מקדם, כי הם מתגברים כנגדו, מחמת שרוצה לברוח מהם וכנ"ל: אך אחר כך מקלים היסורין ומתנחמין עליהם, על ידי התחדשות התורה שזוכין על ידי היסורין, כי על-ידי היסורין בא לבחינת בטול כנ"ל, ואחר כך, אף על פי ששב מהביטול, אף-על-פי-כן מהרשימו שנשאר מהביטול, על-ידי זה נעשה התחדשות התורה כי על-ידי הביטול שנתבטל אל התכלית, והשיג שכל היסורין הם טובות גדולות מאד, על ידי זה נתמלא שמחה, והשמחה הוא כלי אל חידושין דאורייתא וכו', וזה סימן שפעל על ידי היסורין וקבלם כראוי, כשזוכה אחר כך לחידושין דאורייתא שזה סימן שזכה לבחינות ביטול אל התכלית על-ידי היסורין, ועל ידי זה זכה לחידושין דאורייתא, על-ידי הרשימו כנ"ל, עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה בוודאי זה השגה ומדריגה עליונה מאד לזכות אל ביטול אמיתי באור האין סוף ברוך הוא, היינו לדעת בידיעה ברורה שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, וכל מה שעובר על האדם, הכל לטובתו הנצחית, אבל

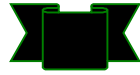
אי אפשר לישאר קבוע בביטול זה בלי הפסק, כי אז יצא מגדר אנושי ויתבטל מן המציאות לגמרי, אבל צריכין להיות בבחינת רצוא ושוב, היינו להשיג את הביטול ולהסתכל רק על התכלית שהוא כולו טוב, כולו אחד, ואחר כך לחזור אל עולם הזה ולעבוד את הקדוש ברוך הוא עם כל מה שעובר עליו, אבל אז כשאדם הוא בבחינת "ושוב", והוא חוזר על גשמיות עולם הזה, אזי היסורין מתחילין עוד הפעם להתגבר עליו, ולפעמים עוד יותר מבתחילה, וכדרך שני אנשים שמתאבקים ונלחמים זה כנגד זה, שכשאחד רואה שחבירו מתגבר עליו, אזי הוא מתחזק מאד ומתגבר ביותר, ואז עיקר התחזקות האדם הוא רק מרשימת המוחין שנשארו לו מעת הביטול, היינו מה שהשיג מקודם שהכל לטובתו הנצחי, שזה יתן לו כח לעבור על הכל, ואף על פי שלעת עתה אינו מאיר לו המוחין כבתחילה, אבל על ידי הרשימו של המוחין, הוא יכול לנחם את עצמו מתוך צערן ולהסיח את דעתו מיסוריו.

והנה עיקר הסימן שקיבל אדם את יסוריו כראוי, הוא על ידי החידושי תורה שהוא זוכה אליהם אחר היסורין, כי עיקר המקום לברוח מכל הצרות והיסורין שעוברים על האדם בעולם הזה, הוא אל התורה הקדושה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (תנא דבי אליהו פרק ז') אם ראית יסורין שהן ממשמשין ובאין עליך, רויך לדברי תורה, ומיד היסורין בורחין ממך, כי שמה בתוך התורה, אין צרות ואין יסורין רק גילוי אורו יתברך האין סוף, וכל מה שאדם נכנס בתוך התורה, ומחדש שם חידושים, כך מתקררין אצלו כל הצרות והיסורין, ושוכח מהם לגמרי, כי השמחה שנכנס בו בשעת הביטול אל האין סוף ברוך הוא, עושה בו כלי לקבל חידושי אורייתא, ואז אפילו אחר כך כששב מהביטול, ומתחיל להרגיש צערן ויסוריו מצד גשמיות עולם הזה, נשאר בו הכח לברוח אל התורה הקדושה ולחדש בה חידושי, וזה אשר ינחם אותו מכל צרותיו, ולכן אשרי מי שזוכה לברוח אל התורה הקדושה, ולהגות בה יומם ולילה, כי על ידי זה יזכה להיות תמיד מכוסה תחת צל כנפיו יתברך, שיהיה לו למגן ולמחסה מכל הצרות והיסורין, ויזכה להיות תמיד דבוק בו יתברך, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה מצינו בפרשת השבוע את ענין התאבקות שרו של עשיו עם יעקב אבינו, וכמו שכתוב (בראשית ל"ב) ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר, אבל שרו של עשיו לא היה יכול להתגבר עליו, וכמו שכתוב, וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו, והיה יעקב צולע על ירכו עד ויזרח לו

השמש כאשר עבר את פנואל, ואז נתרפא מצלעתו, ולכאורה צריכין להבין, אם לא היה יכול המלאך להתגבר עליו, איך נגע בכף יריכו? ואיך זריחת השמש היה לו לרפואה מן המכה הזוה? אבל על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי הנה יעקב אבינו בעצמו היה דבוק באור האין סוף ברוך הוא, ולא היה יכול שרו של עשיו לעשות לו צרות ויסורין כלל, וכמו שכתוב במדרש (בראשית רבה פרשה ע"ז ס"א א') מה הקדוש ברוך הוא כתוב בו (ישעיה ב') ונשגב ה' לבדו, אף יעקב ויותר יעקב לבדו, היינו שיעקב אבינו היה נכלל באור האין סוף ברוך הוא לגמרי, ששם משיגים איך שכולו טוב כולו אחד, שזהו ההשגה של לעתיד לבא, בבחינת (זכריה י"ד) ביום ההוא יהיה הוי"ה אחד ושמו אחד, בבחינת ונשגב ה' לבדו ביום ההוא, ולכן במצב ההוא לא היה יכול המלאך לעשות לו כלום, כי בשעה שאדם זוכה להכלל בתוך הביטול, אינו מרגיש הצער והיסורין כלל, ואפילו שעשיו בא לקראתו עם ארבע מאות איש, שהם כלליות כוחות הסטרא אחרא, לבטל את יעקב מדביקותו בארבע מאות עלמין דכיסופין (ע"י זוהר הקדוש ח"י שרה קב"ד:) אינו יכול לו כלל, כי יעקב דבוק באור האין סוף ברוך הוא המרומו בארבע מאות עולמות אלו, כי יש ארבע עולמות, אצילות בריאה יצירה עשיה, ובכל עולם יש עשר ספירות, שכל ספירה כלול מכל עשר, הרי ארבע פעמים מאה, העולה ארבע מאות עולמות, ועל ידי דביקותו של יעקב בארבע מאות עולמין דכיסופין אלו, אין עשיו וארבע מאות אנשיו יכולין לו כלל, אבל מיד שצריכין לחזור מהביטול ולחזור אל גשמייות עולם הבא, אז מתחילין להרגיש הצער והיסורין, שזהו ויגע בכף ירכו, ואמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה ע"ז ס"ג ג') היינו בדורות שעתידים לצאת ממנו, כי מיד שהאדם צריך לחזור אל עולם הזה ולהוליד בנים, ולטפל בהם ולחנך אותם, הוא כבר מוכרח לחזור מהביטול, ואז יכולין היסורין להתגבר עליו, ולכן ותקע ירך יעקב בהאבקו עמו, היינו שהתגברו עליו היסורין, וכלשון רביז"ל בתורה זו, "כדרך שני אנשים שמתאבקים ונלחמים זה כנגד זה, שכשאחד רואה שחברו מתגבר עליו, אזי הוא מתחזק מאד, ומתגבר ביותר", אבל אז עיקר העצה הוא לברוח לתוך התורה הקדושה, ואז נתקררין הצער והיסורין, שזהו בחינת ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל, זריחת השמש מרמז על זריחת אור התורה הקדושה, כי כשאדם דבוק בתורה אזי השכל מאיר לו בכל דרכיו כמו השמש (ליקוטי מוהר"ן חלק א' ס"א א'), ולכן שני הפסוקים מתבארים יפה יחד, מצד אחד, ויקרא יעקב את המקום פניאל כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי, היינו בשעת הביטול אל האין סוף ברוך הוא, אזי המקום נקרא פניאל, על שם שרואה אלהים פנים אל פנים, היינו אפילו בתוך השם "אלהים" שהוא מדת הדין, גם כן משיג שהכל אין סוף, אבל אפילו אחר כך כששב מהביטול ועובר מן ההשגה הנ"ל, גם כן מתחזק באמונתו על ידי התורה הקדושה, שזהו הפסוק השני,

ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל, היינו אפילו אחר שעבר מן השגת הביטול הנ"ל, על ידי זריחת אור התורה ניצל מהצער והיסורין, שזהו, והוא צולע על ירכו היינו לרפאות את צלעתו כמו שפירש"י, כי על ידי התורה מתנחמין מן הצרות והיסורין לגמרי, והשם יתברך יזכינו להיות דבוק בו יתברך באמת, ונזכה תמיד לברוח אל התורה הקדושה ולהגות בה יומם ולילה, מעתה ועד עולם אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת וישלח ה'תשנ"ט

בשבת קודש בבוקר, בעת קידושא רבא, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביז"ל במעשה מחכם ותם דף קנ"ז ע"ן שם.

והשני בעלי-בתים הנ"ל, אביהם של אלו השני בנים, מתו בתוך אותו הזמן שהיה החכם משוטט במדינות, ונשארו הבתים שלהם, והתם, שהיה במקומו, נכנס לבית אביו וירשו, והחכם, שהיה במדינות, לא היה מי לקבל הבית, ונעשה כלה ואבוד בית החכם, ולא נשאר ממנו כלום, ולא היה להחכם מקום לכנס בו בבואו ונסע לתוך אכסניא אחת, והיה לו שם יסורים, כי לא היתה האכסניא כרצונו והתם הנ"ל מצא לו עתה עונדא חדשה, והיה רץ ונא בכל פעם מביתו להחכם באהבה, בשמחה, והיה רואה, שיש לו יסורין מהאכסניא ואמר התם להחכם: אחי, עול לביתי ותעמד אצלי, ואני אקבץ כל מה שיש לי בקמץ אחד, וכל ביתי-הכל לפניך כרצונך וישר בעיני החכם, ונכנס לביתו ועמד אצלו.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל ממשיך לספר, והשני בעלי-בתים הנ"ל, אביהם של אלו השני בנים, מתו בתוך אותו הזמן שהיה החכם משוטט במדינות, ונשארו הבתים שלהם, והתם, שהיה במקומו, נכנס לבית אביו וירשו, והחכם, שהיה במדינות, לא היה מי לקבל הבית, ונעשה כלה ואבוד בית החכם, ולא נשאר ממנו כלום, כי עיקר הירושה שאדם מוריש לבניו הוא הבית שלו, היינו

האמונה הקדושה שקיבל מן האבא שלו, והאבא מן האבא וכו' עד אברהם אבינו שהיה ראש למאמינים, שזהו בחינת מה שנאמר אצל שמואל הנביא (שמואל א' ז') ותשובתו הרמתה כי שם ביתו, ואמרו חכמינו הקדושים (ברכות י'): כל מקום שהלך ביתו עמו, היינו האמונה הקדושה שלו, שזהו עיקר הבית של האדם, וכן מצינו שחכמינו הקדושים כינו את היראה בשם בית, ואמרו (שבת ל"א): חבל דלית ליה דרתא וכו', חבל על מי שאין לו יראה, ולכן כל זמן שהבן נמצא על יד האבא שלו, והאבא מוסר נפשו להכניס בו אמונה ויראת שמים, אזי סוף כל סוף הבן יירש אותו כראוי, ויקבל אמונה ויראת שמים ממנו, שזהו עיקר התכלית של הולדת בנים בזה העולם, להוליד בנים שיכירו את הקדוש ברוך הוא, בבחינת (ישעיה לח) אב לבנים יודיע אל אמתך, אבל אם הבן בורח לשוטט במדינות, ואינו אצל אביו לקבל האמונה ויראת שמים שלו, אזי אין יורש לקבל הירושה הקדושה הזאת, ונעשה כלה ואבד לגמרי רחמנא ליצלן.

ולא היה להחכם מקום לכנס בו בבואו, ונסע לתוך אכסניא אחת, והיה לו שם יסורים, כי לא היתה האכסניא כרצונו, כי החכם מרוב גיאותו וישותו לא היה מרוצה עם שום אכסניא שיתנו לו, כי כל אנשי העולם היו לפניו כלא, ונדמה לו שמגיע לו כל הכבוד שבעולם, אבל בני אדם לא יכולים לסבול בעל גאווה, ולא שרתו לו כרצונו, ולכן היה מלא צער ויסורים תמיד.

והתם הנ"ל מצא לו עתה עובדא חדשה, והיה רץ ובא בכל פעם מביתו להחכם באהבה, בשמחה, והיה רואה, שיש לו יסורין מהאכסניא ואמר התם להחכם: אחי, עול לביתי ותעמד אצלי, ואני אקבץ כל מה שיש לי בקמץ אחד, וכל ביתי -הכל לפניך כרצונך, כי זהו מעלת התם ואיש עניו באמת, שאינו תופס לעצמו שום מקום בעולם כלל, וכל חפצו ורצונו לראות הטוב אצל השני, וממש צר לו לראות את חבירו במרירות וביסורין, ותמיד יש לו חיוך ושחוק על הפנים, ומוכן לעזור לשני בכל מה שיוכל, עד שגם מוכן לקבץ כל חפציו בפינה אחת, ולמסור את כל ביתו לחבירו, הכל כדי שיהיה לו שמחה בחיים, וזהו באמת שלימות מצות הכנסת אורחים, שאדם עושה את עצמו כמו אורח, והאורח מרגיש את עצמו כמו בעל הבית, ונדמה לו כאילו הוא בבית שלו ממש.

וישר בעיני החכם, ונכנס לביתו ועמד אצלו, והנה באמת זה פלא גדול, שיתרצה החכם ליכנס לביתו של התם, כי הלא כל אנשי העולם היה לפניו כלא, וביותר התם היה בעיניו כמו משוגע ממש, וכמו שמסופר למעלה, ואם כן למה יתרצה

החכם ליכנס לביתו? אבל רביז"ל אומר בספר המדות (אות אהבה סי' ז') כשתחזק את האדם בעבודת השם יתברך, הוא יאהב אותך, והנה החכם לא היה לו עם מי לדבר, כי שום אדם לא רצה לדבר עמו, ושום מקום לא מצא חן בעיניו, והנה בא התם באהבה ובשמחה, וחיך לו וחיזק אותו, אז ממילא נמשך לבו של החכם אחר התם והסכים ליכנס לביתו, כי זהו עוצם מעלת הזוכה לחזק אחרים ולשמח אותם, שמעלתו גבוה מאד בשמים, ומצוה זאת עולה על כל המצוות, וזה יותר שוה מכל הון דעלמא, כי אפילו אם יהיה לאדם כל הכסף והעשירות שבעולם, אבל אם מר ומרור לו החיים, מה שוה כל הכסף שלו? כמו החכם שהיה לו הכל, אבל חי חיים מרורים ממות, ולכן כשבא אדם ומחיך לחבירו ומתחיל לדבר עמו, כמו שעשה התם, אזי יכול להציל את חייו ממש, כי אולי כבר נכנסו בו מחשבות של התאבדות רחמנא ליצלן מרוב צער ומרירות שעוברים עליו, וכשזה בא ומראה לו פנים שוחקות ומדבר על לבו דיבורי אמונה והתחזקות, זה מציל את חייו ממש, אשרי מי שזוכה לעסוק בזה תמיד, והשם יתברך יזכינו לעסוק בצדקה וחסד באמת, ולחזק נשמות ישראל באמונה ויראת השם מהורה, עדי נזכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת וישלח ה'תשנ"ט

בסעודה שלישית סעודת רעווא דרעווין דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ח המדבר מממון ומגנות מדת הכעס, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, כל הנפשות תאכזבים ומתאווים לממון, ולא לממון בלבד מתאווים ואוהבים אותו, אלא אפלו להאדם שיש לו הממון, דרך בני אדם למשך אליו ולאחוב אותו, מחמת שיש לו ממון, כמו שאנו רואין בחוש, וכמו שכתוב (משלי י"ד): "ואוהבי עשיר רבים" וזה מחמת שהנפש באה ממקום עליון, שהממון בא ומשתלשל ומתהוה משם כי בודאי התחלת המקום שמשתלשל משם הממון, הוא בודאי בחינת קדשה ושפע קדש ואחר-כך נתגשם

למטה, בדרך ההשתלשלות, ונתהווה ממון ועל בן הנפש תאבה לממון, מחמת שהנפש באה ממקום שהממון בא משם, אך צריך לבלי להתאוות להממון, כמבואר כבר כמה פעמים גודל גנות תאות ממון, רק להתאוות ולאהב המקום שהממון בא ומשתלשל משם כנ"ל, ובבחינה זו, 'רבי מכבד עשירים', כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ערוכין פ"י), מחמת שיש להם ממון שהוא בא ממקום גבוה כנ"ל:

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה הממון בשרשה היא בודאי דבר גדול מאד, וכמבואר בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ"ה) שלמעלה בשמים, הכסף וזהב הם גוונים נהורין, ורק כשהם באים למטה בזה העולם, מתגשמים ונעשים כסף וזהב, כי עם כסף יכולים לעשות המון דברים שבקדושה, לבנות מוסדות תורה וחינוך, ולקנות מצות, ולעזור לעניים וכו', וזהו כל עיקר תכליתה, וכעין שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה ט"ז סי' י"ב) לא נברא זהב בעולם אלא בשביל הבית המקדש, ולכן למעלה בשמים הכסף והזהב הם אורות עליונות ממש, ורק כשהם באים למטה נעשים כסף וזהב גשמי, אבל עיקר התכלית הוא להעלות אותם לשרשם ולהשתמש בהם בקדושה, ולכן הנפש מתאוה מאד אחר הממון, כי היא יודעת שעם הממון יכולים לעשות דברים שבקדושה, ולהשלים את עצמה על ידה בתורה ובמצוות, אבל צריכין לזהר לא להתאוות אחר הממון בעצמה רק אחר המקום שהיא בא משם, היינו שרשה העליון בשמים, כי היא באה מאותה מקום שהנפש באה משם, כי דייקא על ידי הממון, כשמשתמשים בה בקדושה, היא עוזרת להנפש לבוא לתיקונה.

והנה לא רק אחר הממון לבד, דרך בני אדם להימשך ולהתאוות, אלא גם אחר בני אדם שיש להם ממון, כי (משלי י"ד) ואוהבי עשיר רבים, והעשיר יכול להיות טיפש וכסיל גדול, אבל מחמת שיש לו ממון, כולם רצים אחריו ורוצים להתחבר עמו, כי אולי גם אליהם יושפע קצת מממונו, מה שאין כן העני, אפילו שיהיה חכם גדול ועצום, אין מסתכלים עליו כלל, כמו שכתוב (קהלת ט') וחכמת המסכן בזויה, וזהו שטות גדול, כי אם היו בני אדם מבינים שאין שום תכלית בממון כשהיא לעצמה, רק עיקר התכלית היא מה שעושים עם הממון, אזי לא היו עושים ישות ומציאות מן העשיר, כי זהו כמו שעושים עגל זהב רחמנא ליצלן, רק היו מסתכלים כמה צדקות וחסד האדם עושה עם הממון שלו, ולפעמים איש חכם וצדיק, שהוא עני ואביון ממש, עוברים על ידו אלפים ורבבות כספי צדקה וחסד, והוא מחיה המון נפשות רבות, ואין אף אחד יודע מאיפוא נכנסים ויוצאים הכספים האלו, עד שגם הצדיק

בעצמו אינו יודע, אבל בזכות הצדקה והחסד שתמיד עושה, הקדוש ברוך הוא משפיע עליו שפע בכל מיני דרכים נפלאים ונעלמים, והוא זוכה להשפיע לכולם.

ואומר רבינו"ל, ודע, שראוי שכל ישראל יהיו להם ממון, אך יש מדה אחת שמפסדת ומאבדת מהם הממון והיא מדה רעה מגנה, שקשה מאד להנצל ממנה, ואפילו אם ירצה אחד להנצל ממנה ובפרט בשביל תאות הממון, כדי שלא תפסיד לו את הממון, עם כל זה המדה רעה הזאת מתגברת עליו בילדותו ובקטנותו, ועל-ידי-זה מפסדת ממנו הממון שהיה ראוי שיהיה לו: והמדה רעה הזאת היא מדת הכעס, שעל-ידי-זה מפסיד ומאבד הממון הראוי לו, כי בבחינת שרש ההשתלשלות שמשתלשל הממון, ממקום שמשתלשל משם, הוא בחינה אחת עם הכעס ממש, ועל כן הבעל דבר כשרואה שמשתלשל ויורד שפע לאדם שיהיה לו ממון, אזי יורד ומזמין לו כעס, ועושה לו מבחינת ההשפעה והשתלשלות שיורד אליו שיהיה לו ממון, עושה לו ממנו כעס, כי הכעס הוא ממש בחינה אחת וענין אחד עם הממון, במקום שרש ההשתלשלות, ואין ביניהם שום הפרש כי שניהם יורדים מגבורות, ונמשכין ממקום אחד ממש, בבחינת (איוב ל"ז): "מצפון זהב יאתה" וכתוב (ידמיה א): "מצפון תפתח הרעה" הינו בחינת כעס, כמו שכתוב (קהלת י"א): "והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך" וכו', כי תחלת שרש ההשתלשלות הממון, הוא מקום שהנפש באה משם, בבחינת (דברים כ"ד): "ואליו הוא נושא את נפשו", הנאמר על ממון של שכיר יום, וכמו שכתוב (איכה ה): "בנפשנו נביא לחמנו", ועל כן הנפש מתאוה ותאב לו כנ"ל ועל ידי כעס, מאבד נפשו, בבחינת (איוב י"ח): "מורף נפשו באפו", כמוכא בזהר (תצוה דף קפ"ב):

ודע, שאפילו אם כבר הגיע לו השפע, ונתהוה ממנה ממון, וכבר יש לו הממון, שהוא בחינת חומה כנ"ל על כל זה, לפעמים הבעל דבר מגרה אותו בכעס גדול כל כך, עד שמפסיד ומאבד ממנו, אפילו הממון שיש לו כבר, אף שהיה ראוי שלא יוכל אז להפסיד לו הממון על ידי הכעס, מאחר שכבר נתהוה מהשתלשלות השפע ממון, ושוב אי אפשר להתהפך לכעס, ואדרבא הממון שיש לו, שהוא בחינת חומה, ראוי שיגן עליו שלא יוכל להפסיד לו ולהזמין לו כעס, שהוא הפך בחינת חומה על כל זה, יש כח ביד הבעל דבר להתגבר על האדם בכעס גדול כל-כך, שיפסיד ממנו אפילו הממון שיש לו כבר כי כשהממון יורד לאדם, הוא בבחינת (תהלים קי"א): מרף נתן ליראיו והוא מהפכו

לכעס, ונעשה מזה טורף נפשו באפו כנ"ל ה' ישמרנו ויצילנו ממדה המגנה הזאת אמן בן יהי רצון, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה באמת ראוי לכל בר ישראל שיהיה לו ממון, כי הממון בא מאותו המקום שהנפש בא משם כנ"ל, ודייקא על ידי הכסף, כשעושים בו צדקה וחסד, האדם יכול להשלים את נפשו בתכלית השלימות, אבל יש מדה אחת מגונה שמפסדת את שפע הממון מן האדם, והיא מדת הכעס רחמנא ליצלן, כי הכעס טורף את נפש האדם לגמרי, ומאבד את נפשו ואת כספו גם יחד, כי "מטרף נתן ליריאו" נתהפך ונעשה "טורף נפשו באפו" רחמנא ליצלן, כי מבואר בכתבי האריז"ל (שער רוח הקודש) שבשעה שאדם עושה חטא חס ושלום, אזי הוא עושה כתם על נפשו, אבל על ידי תשובה ומעשים טובים יכולים לכבס את הכתם, ולהוריד אותה מעל נפשו, אבל חטא הכעס כל כך חמור, עד שזה טורף את נפש האדם לגמרי, עד שלא נשאר לו מה לכבס רחמנא ליצלן, וצריכין על זה כל מיני תיקונים וטבילת מקוה עם ייחודים להחזיר לעצמו את נפשו, ולכן צריכין לזוהר מאד ממדת הכעס, ולא לאבד שליטה על עשתונותיו בשעה שאיזה דבר מיצר לו, כי חכמינו הקדושים אמרו (נדרים כ"ב:) כל הכועס כל מיני גיהנם שולטין בו, וכן אמרו (שם) כל הכועס - אפי' שכינה אינה חשובה כנגדו, והכעס נחשב כעבודה זרה ממש, וכמו שאמרו (שבת קה:)) המקרע בגדיו בחמתו, והמשבר כליו בחמתו, והמפור מעותיו בחמתו - יהא בעיניך כעובד עבודה זרה, כי רואים בחוש שבשעה שהאדם נעשה בכעס ומאבד שליטה על עצמו, לא איכפת לו משום דבר כלל, ומתחיל לזרוק חפצים וכסף בלי בוש כלל, ולכן צריכין לזוהר מאד ממדת הכעס, ולהתגבר עם כל כוחותיו לא לכעוס על הזולת, ואפילו שהלה מכאיב לו באיזה ענין, צריכין לוותר לו ולהתחמק ממנו, כי על ידי זה ישמור מלאבד את נפשו, וגם מלאבד את כספו, וירויח הרבה בין ברוחניות ובין בגשמיות.

ובאמת מבואר בדברי רביז"ל (שיחות הר"ן סי' רמ"ט) שהכעס בא מפגם הברית רחמנא ליצלן, שמי שפגום בברית רחמנא ליצלן הוא תמיד כועס, וכמו שכתוב (בראשית ל"ה) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה', למה כתיב רע ולא רשע? אלא מחמת שחטא זה של ער, שהוא פגם הברית רחמנא ליצלן, עושה את האדם לאיש רע וכעסן, ואז על ידי הכעס הוא מפסיד הכסף והעשירות, ולכן מובא בדברי רביז"ל (שיחות הר"ן סי' קי"ב) שיש חטא אחד שהעונש שלה הוא שהאדם תמיד יהיה בעל חוב, ולפי דברי רביז"ל הנ"ל מובן, שהחטא הוא פגם הברית רחמנא ליצלן, כי זה עושה האדם לכעסן, וזה מפסיד ממנו את העשירות ועושה אותו בעל חוב, ולכן האדם צריך תמיד לשוב

בתשובה שלימה לפניו יתברך, ולבקש בתפילה ובתחנונים שיזכה לתיקון הברית, תיקון המוחין, ועל ידי זה יהיה נשמר ממדת הכעס ויהיה לו כסף ועשירות דקדושה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבאמת כל כוחו של הס"מ הוא מן האדם שכועס תמיד ואובד את נפשו וממונו, כי השם של הס"מ הוא סמא"ל כידוע, ועיקר חיותו ויניקתו הוא מהאותיות א"ל שיש בסוף שמו, כי מהאותיות ס"מ כשהם לעצמם, אין לו כלום, בבחינת מה שאמרו חכמינו הקדושים (שבת ק"ד.) מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנם היו עומדין, כי האותיות ס"מ הם חלולים ואין להם קיום ועמידה מצד עצמם כלל, ולכן השר של שכחה קוראין לו מ"ם כידוע, כי שני אותיות אלו מרמזים על הדבר שאינו מתקיים, והנה כל זמן שאדם עושה צדקה וחסד עם נפשו וממונו, אזי מתלכש בו השם א"ל הקדוש שהוא מדת החסד, וכמו שכתוב (תהלים נ"ב) חסד אל כל היום, ועל ידי זה הוא לוקח מן הס"מ את השם א"ל, ומחליש את כוחו לגמרי, ואזי הס"מ מפחד מן האדם מאד, בבחינת מה שאמר בלעם הרשע, שהוא היה מקור הטומאה והסטרא אחרא, (במדבר כ"ג) מה אקוב לא קבה אל, איך אני יכול לקלל כשאין השם א"ל אצלי אלא אצלם, כי זה מבטל את כוחי לגמרי, וכן אמר (שם כ"ד) אוי מי יחיה משומו אל, איך יכול הס"מ והטומאה לחיות ולהתקיים כשהשם א"ל שורה אצלם, וכן כל הזמן שיבח עם ישראל עם השם א"ל, לא איש אל ויכזב וגו' אל מוציאו ממצרים וגו' כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל וגו', כי זה עיקר כוחם של ישראל נגד הסטרא אחר השם א"ל הקדוש המשותף בשמם, אבל כשאדם כועס, וטורף נפשו באפו רחמנא ליצלן, אזי הוא מוסר אל הס"מ את אותיות א"ל, ובוזה הוא מקבל כח להתגבר עליו ולעקור אותו מן הקדושה רחמנא ליצלן, ולכן צריך האדם לעשות כל מה שביכלתו ליוהר בתכלית הזהירות ממדת הכעס והקפידות, ואזי יחיה חיים טובים ונעימים באמת, עם עושר רוחני ועושר גשמי, וטוב לו בזה ובכא לנצח, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה מצינו בפרשת השבוע את ענין מלחמת יעקב אבינו עם שרו של עשיו, וכמו שכתוב (בראשית ל"ב) ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר, ואמרו חכמינו הקדושים (חולין צ"א.) שיעקב אבינו נשאר לבד, על ידי ששכח פכים קטנים וחזר אליהם, מכאן שצדיקים חביבים עליהם ממנום יותר מגופם, והנה לכאורה יפלא למה יהיה ממנום חביב עליהם כל כך? אבל על פי הנ"ל מובן מאד, כי הממון הוא חלק מגופם ממש, כי הממון בא מאותו מקום שהנפש בא משם, ולכן זה בוודאי חביב עליהם יותר מגופם, כי עושים בה צרכי הנפש, וכל מיני צדקה וחסד, וזה יותר

חביב עליהם מגופם, והנה אז בא הם"מ, שרו של עשיו להלחם עמו, כי רצה לבדוק אם באמת הוא נקי לגמרי ממדת הכעס, ואם ראוי לו ממון דקדושה, והוא שרו של עשו דייקא, כי עשיו הוא אדמוני שאחיותו בכבוד, שהוא מלא דם שמשם בא הכעס (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' נ"ז), ורצה הם"מ להכשיל אותו בכעס כדי לקבל יניקה ממנו על ידי השם א"ל הקדוש, כי יעקב אבינו מעוטר במיוחד עם השם א"ל הקדוש, כי עליו נאמר (בראשית ל"ג) ויקרא לו אל אלהי ישראל, ואמרו חכמינו הקדושים (מוכא שם בפירש"י) שהקדוש ברוך הוא קראו ליעקב אל, וגם נקרא שמו ישראל שיש בו השם א"ל הקדוש, והוא כלול מכל האבות והאמהות ביחד כמוכא בספרים הקדושים, כי בשם ישראל נכללים הראשי תיבות של כל האבות והאמהות א'ברהם י'צחק י'עקב ש'רה ר'בקה ר'חל ל'אה, ולכן דייקא על יעקב אבינו רצה הם"מ להתגבר ביותר כדי לגזול את בחינת א"ל ממנו, ועל ידי זה יהיה לו כח לשלוט בכל אשר ירצה.

אבל כוחו של יעקב אבינו היה הרבה יותר גדול ממנו, כי הוא נכלל לגמרי בו יתברך, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה עז סי' א') מה הקדוש ברוך הוא כתוב בו (ישעיה ב) ונשגב ה' לבדו, אף יעקב ויותר יעקב לבדו, והוא תמיד עושה צדקה וחסד עם רכושו וממונו, ולכן ויאבק איש עמו עד עלות השחר, עד עלות השחר דייקא, כי עלות השחר רמז לצדקה, כמו שכתוב (ישעיה נ"ה) כי תראה ערום וכסיתו וגו' אז יבקע כשחר אורך (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ד'), ובכוח הצדקה של יעקב אבינו לא היה להם"מ שום שליטה עליו, וזהו וירא כי ל"א יכול לו, היינו שלא יכול לקחת את שם א"ל ממנו, כי הוא חזק מאד במצות צדקה, והכסף מאיר אצלו בגוונין נהורין, אבל ויגע בכף ירכו, ואיתא בזהר הקדוש (וישלח קע"א.) היינו בתמכי אורייתא, היינו באלו שנותנים צדקה בממונם להחזיק לומדי תורה, כי אם אינם חזקים מאד לשמור עצמם מכעס ומקפידות, אזי הם"מ מתגבר עליהם להפסיד ממונם, ובמקום לתת את הכסף שלהם למקומות קדושות, להחזיק לומדי תורה הלומדים לשמה, הכסף שלהם הולך למקומות המטונפות רחמנא ליצלן, ולעניים שאינם הגונים, וזהו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו, שעיקר המכה היה אצל הדורות שעתידיים לצאת ממנו, שהתמכי אורייתא יכשלו כוחם מלתת ממונם למקומות קדושות, כי הם"מ יקבל את כוחו מהם חס ושלום.

וזהו, ויאמר שלחני כי עלה השחר, היינו שהמלאך ראה שעל יעקב בעצמו כבר אין לו שליטה, כי עלה השחר מגודל כח הצדקה שלו כנ"ל, ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני, שיעקב אבינו רצה להיות בטוח שישאר הכח של השם א"ל אצלו ולא אצל הם"מ, ולכן בירך אותו, לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל וגו', היינו

שהבטיח לו שהשם א"ל ישאר אצלו תמיד, והוא חלק משמו ממש, ועל ידי זה יהיה כח לעם ישראל בכל הדורות להתגבר נגד הס"מ ולבטל אותו, ויקרא יעקב את שם המקום פניאל וגו' על שם התגלות השם הקדוש א"ל שנגלה אליו אז, והבן, והשם יתברך יזכינו לעשות צדקה וחסד בנפשינו ובממונינו כל ימי חיינו, עדי נזכה להתדבק בו יתברך באמת ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

